

ul. Szpitalna 5 lok. 5 / 00-031 Warszawa / tel. (+48) 22 828 91 28 / fax. (+48) 22 828 91 29
e-mail: klon@klon.org.pl / www.klon.org.pl

Warszawa, dnia 9 września 2016 r.

Uwagi Stowarzyszenia Klon/Jawor do projektu ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności

W odpowiedzi:

1/ na mail od Pani Aleksandry Płuski z 11 sierpnia,

oraz

2/ pismo Przewodniczącego Komisji Ustawodawczej, Stanisława Gogacza z 10 sierpnia o nr BPS/KU – 034/263/21./16

z prośbą o sporządzenie opinii dotyczącej projektu ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności (druk senacki 263),

pozwalamy sobie przesłać uwagi Stowarzyszenia Klon/Jawor.

Projekt ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności z pewnością podejmuje ważny temat, istotny zarówno dla instytucji Państwa, jak i dla trzeciego sektora, w szczególności organizacji pozarządowych pomagającym osobom i rodzinom ubogim. Cieszymy się, że projektodawcy dostrzegają w organizacjach pozarządowych partnerów w przeciwdziałaniu marnowaniu żywności, że widzą ich osiągnięcia na polu niesienia pomocy żywnościowej osobom potrzebującym. Jest wyrazem zaufania projektodawców, że zamierzają uczynić organizacje pozarządowe beneficjentami budowanego systemu. Może się to przełożyć na zmniejszenie problemów osób ubogich.

Próba budowy systemu, którego celem jest marnowanie jak najmniejszej ilości żywności, a zarazem przekazanie tej żywności osobom potrzebującym, to logiczne uzupełnienie już wcześniej działających przepisów ułatwiających dokonywanie darowizn żywnościowych.

Podobnie jak w przypadku wspomnianych przepisów podatkowych, projektodawca nie ustrzegł się dość ważnych błędów. Poniżej przedstawiamy uwagi do przesłanego projektu, które mamy nadzieję, że zostaną rozważone i wpłyną pozytywnie na projektowane przepisy.

1. Nie tylko status OPP

Przede wszystkim uważamy za niecelowe ograniczanie kręgu organizacji, które będą korzystały z systemu, do organizacji mających status organizacji pożytku publicznego (OPP). Uważamy, że wskazanie tylko OPP, w sprawie zapobiegania niemarnotrawienia żywności, jest arbitralne. Nie ma w uzasadnieniu wyjaśnienia dlaczego to właśnie tylko organizacje pożytku publicznego, będą w sposób prawidłowy realizować założenia ustawy, natomiast działające na tym samym polu organizacje pozarządowe nieposiadające statusu pożytku publicznego, już nie.

Chcielibyśmy zwrócić uwagę, że ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wprowadzając status pożytku publicznego i wyróżniając grupę organizacji (nadając im specjalne przywileje, ale też obowiązki), w żadnym razie nie starała się ograniczyć aktywności organizacji pozarządowych w ramach jakiejś sfery zadań publicznych tylko do organizacji pożytku – OPP). Wręcz przeciwnie – zamiarem autorów tej ustawy było możliwie jak najszersze zaangażowanie organizacji do realizacji zadań mieszających się w katalogu z art. 4 ustawy. Koncepcja, że pomocą żywnościową miałyby się zajmować tylko zawężona do organizacji pożytku publicznego grupa, stoi więc w sprzeczności z logiką przyjętą w ustawie o działalności pożytku.

Taka logika została zastosowana wcześniej, przy przepisach ułatwiających dokonywanie darowizn żywnościowych (chodzi o ustawę z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw). Postulujemy, żeby nie powtórzyć tego błędu, nie dokonywać ograniczenia kręgu organizacji do posiadających status pożytku publicznego. Jednocześnie należałoby wykorzystać nowy projekt, do nowelizacji przepisów podatkowych (dot. zwolnienia VAT dla sprzedawców/dystrybutorów niesprzedanej żywności).

Krąg organizacji pozarządowych, które mogłyby korzystać z projektowanego systemu, powinien być określony w oparciu o cele statutowe. Wyliczenie celów, które przedstawiono w projekcie w art. 2 p. 4 jest prawidłowe, natomiast – jak już uzasadnialiśmy wcześniej – organizację pożytku publicznego w tym punkcie zastąpilibyśmy organizacją pozarządową (również ze standardowym odesłaniem do ustawy o działalności pożytku).

2. System fiskalny czy społeczne rozwiązania

Przedstawione w art. 13 i 14 terminy dotyczące wejścia w życie projektowanych przepisów i podpisania pierwszej umowy są zbyt krótkie. Uważamy, że zarówno sklepy jak i organizacje pozarządowe nie zdążą się przygotować do zastosowania nowych przepisów w ciągu 2 miesięcy.

Zwracamy uwagę na rażącą nierówność w traktowaniu podmiotów prawa. Kiedy tworzy się nowe regulacje, do których stosowania zobowiązane są instytucje państwowe (np. petycje, nieodpłatna pomoc prawna) ustawodawca odwleka wejście w życie regulacji, dając (i słusznie) odpowiedni czas na przygotowania. Dlaczego podobnych *vacatio legis* nie stosuje się do obywateli, organizacji czy podmiotów gospodarczych?

Można odnieść wrażenie, że tak szybkie wejście w życie projektowanych przepisów podyktowane jest inną niż przedstawiana w projekcie intencją. Wygląda jakby twórcom nie zależało na zbudowaniu logicznego i skutecznego systemu niemarnowania/przekazywania żywności, ale na osiągnięciu jak najszybszego efektu o charakterze fiskalnym (kary).

Przedstawione w uzasadnieniu przykłady podobnych systemów z innych krajów UE, na których wzorowali się projektodawcy, zawierają znacznie dłuższe terminy wejścia w życie przepisów (Francja - rok), pozwalające realnie przygotować się do nowych obowiązków (sklepy) i możliwości (organizacje pozarządowe). Wysokość proponowanych jest też znacznie wyższa niż w podobnej ustawie przyjętej we Francji (np. w Polsce stała kwota 5 tys. zł za brak umowy sklepu z OPP, we Francji min. 450 euro), co również wskazuje na dużą restrykcyjność propozycji zawartych w projekcie.

3. Także organizacje ponoszą koszty „administracyjne”

Niepotrzebne wydaje się ograniczenie możliwości wydawania środków na działań opisanych w artykule 5 projektu. Wystarczy ograniczenie celów do statutowych (choć tak naprawdę nawet taki zapis nie jest potrzebny, bo wynika on z ogólnych regulacji dotyczących organizacji pozarządowych). Jeśli w ustawie wskazuje się, że mogą z niej korzystać organizacje pozarządowe, mające w statutach określone cele, to uzyskane środki wydadzą one na te właśnie cele.

Proponowany zapis z art. 5 projektu może być wykorzystywany przeciwko organizacjom pozarządowym. W zaproponowanym kształcie może sugerować np., że środki nie mogą być wykorzystane na opłacenie pracowników, np. wypełniających obowiązki związane z ustawą o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności.

Zwracamy uwagę, że stereotyp jakoby fundacja/stowarzyszenie musi działać WYŁĄCZNIE w oparciu o pracę społeczną, a zatrudnianie w niej jakiegokolwiek płatnego personelu jest niedopuszczalne, jest nadal bardzo rozpowszechniony. Organizacje wciąż muszą przekonywać, że profesjonalne i skuteczne działanie wymaga stałych pracowników. Zapis z art. 5 dostarczyłby kolejnych argumentów o niecelowości utrzymywania płatnych pracowników przez organizacje i cofałby nas o 20 lat.

4. Gdzie mają trafić wpłaty z kar

Nie rozumiemy dlaczego budowany system, uwzględnia kary, które trafiają do budżetu Państwa (art. 10 ust. 7). Wydaje nam się, że konsekwentnie, cały „przychód” wygenerowany przez projektowaną ustawę powinien trafiać na realizację celów, które ona sobie stawia.

Wydaje się, że najlepszym rozwiązaniem jest utworzenie funduszu celowego (co wiązałoby się oczywiście z dodatkowymi zapisami w projekcie dotyczącymi powołania takiego funduszu i opisującymi ramy jego działania).

Znając niechęć ustawodawcy do mnożenia funduszy celowych, można zaproponować alternatywnie Fundusz Inicjatyw Obywatelskich lub Fundusz Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego, jako działające już podmioty, które zapewniłyby znacznie lepsze adresowanie zebranych z kar środków.

Z poważaniem,

w imieniu Stowarzyszenia Klon/Jawor

Rafał Kowalski, Renata Niecikowska, Monika Chrzczonowicz